

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Кельменецького районного суду Чернівецької області

07.02.2024

м. Чернівці, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 07.02.2024 групою НПМ здійснено відвідування Кельменецького районного суду Чернівецької області (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Ісопенко Ірина Юльєнівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернівецькій області (керівник групи НПМ);

Пітей-Маляр Аліна Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Третьяков Віктор Володимирович, представник громадської організації.

Кельменецький районний суд знаходиться за адресою: вулиця Сагайдачного, 39 А, селище Кельменці, Дністровський район, Чернівецька область.

Керівництво суду:

Голова суду – Туржанський Володимир Васильович.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Територіальне управління Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області.

Станом на 07.02.2024 у суді фактично працює 2 судді (по штату – 5).

Суд розміщений у двоповерховій будівлі. При вході до суду розміщена кнопка виклику персоналу для маломобільних осіб. У приміщеннях суду встановлено таблички зі шрифтом Брайля, інформаційні стенди з наявною інформацією про телефони гарячих ліній.

У будівлі облаштовано три входи – основний (центральний), службовий (конвою) та для маломобільних груп населення.

Працівниками Служби судової охорони здійснюється пропускний режим та охорона суду.

У будівлі суду розміщено дві зали судових засідань, з них одна зала для розгляду кримінальних справ. У залі судового засідання для розгляду кримінальних справ встановлено загородження зі спеціального захисного скла для розміщення обвинувачених (підсудних), засуджених з дотриманням вимог ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди». В обох залах встановлені системи відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції. Вікна зали для слухання

кримінальних справ заґратовані, наявні лави для розміщення обвинувачених (підсудних), засуджених осіб, які прикріплені до підлоги.

Зали судового засідання обладнані необхідною технікою та технічним засобами фіксування судового процесу з можливістю відеозапису судових засідань.

Моніторинговою групою проведено інтерв'ю з головою суду, керівником апарату суду, а також працівниками територіального управління Служби судової охорони.

Попередні зауваження.

Відвідування НПМ здійснюється вперше.

II. Факти, виявлені під час відвідування

Порушення права осіб на гідні умови тримання (стаття 28 Конституції України, стаття 25 Загальної декларації прав людини, пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди»).

1. У приміщенні суду не обладнано камери для обвинувачених (підсудних), засуджених осіб, приміщення для розміщення особового складу варту, що є порушенням вимог пункту 6.5.1 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН); пунктів 9, 10, 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція).

Осіб, які перебувають під вартою, тримають у стаціонарному загородженні у залі судового засідання № 2 на другому поверсі (фото 1). Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Очікування на судові засідання у стаціонарній загородженій кабіні призводить до утримання підсудних протягом тривалого часу в неприпустимих умовах, відсутності вільного доступу до питної води та санітарної кімнати.

Вказані вище порушення є приводом до подання чергових заяв проти України до Європейського суду з прав людини.

Так, у справі «Ярослав Білоусов проти Росії» (Yaroslav Belousov v. Russia) (заява № 2653/13 і 60980/14 від 4 жовтня 2016 р.) заявник утримувався у суді в тісній кабіні разом з іншими підсудними.

За цих підстав Європейський суд з прав людини постановив, що у зв'язку з неналежними умовами утримання в суді порушено статтю 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та призначено виплати значних сум коштів в якості моральної компенсації.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

2. У порушення вимог пункту 6.3 ДБН у приміщенні суду не обладнано кімнатою для конфіденційного спілкування адвоката з обвинуваченим (підсудним), засудженим. Через відсутність окремого приміщення унеможливується реалізація обвинуваченим (підсудним), засудженим, які тримаються під вартою права на конфіденційне спілкування із захисником.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга №67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 21 Конституції України; статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

3. У порушення вимог пункту 5.2.1 Державних будівельних норм. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. ДБН В.2.2-40:2018 (далі – ДБН В.2.2-40:2018), не зважаючи на конструкцію, яка використовується для маломобільних груп населення та кнопки виклику чергового біля входу до будівлі суду, такі особи не в змозі без сторонньої допомоги потрапити до суду внаслідок відсутності пандусу (фото 2-4).

4. У будівлі, де розташований суд, не забезпечено архітектурну доступність для маломобільних груп населення, оскільки доступ до приміщень суду на другому поверсі є фактично неможливим через те, що ліфт чи інший підйомний механізм відсутній (фото 5).

5. Приміщення суду не облаштовані контрастним кольоровим маркуванням у відповідних місцях, а саме пороги по всій довжині та інших перепадів висот. Крім того, на сходах всередині будівлі немає застережних тактильних смуг по ширині проходу (плити з конусоподібними випуклостями) або контрастного кольорового маркування та позначення для вільного орієнтування, пересування, всередині об'єкта (п. 6.1.4., 8.4.2. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд») (фото 5).

6. Санітарний вузол суду не пристосований для користування ним особами з інвалідністю через відсутність поручнів (фото 6).

Порушення права на забезпечення безпеки у суді.

7. Для спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених передбачено огорожена стоянка, однак у порушення пункту 14 Інструкції не забезпечено вільний під'їзд до неї (фото 7).

8. Під час відвідування встановлено, що у суді порушуються вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417. Зокрема, вогнегасники розміщені (фото 8) не у відповідності до пункту 3.10 Розділу V. Вимоги до утримання технічних засобів протипожежного захисту, а у довільному порядку.

III. Рекомендації

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області:

1. Облаштувати приміщення суду групою приміщень для обвинувачених (підсудних), засуджених та конвою.

2. Вжити заходів щодо обладнання приміщення суду, відповідно до Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327, для забезпечення доступу до приміщень суду особам з інвалідністю.

3. Облаштувати будівлю суду кімнатою для роботи адвоката з обвинуваченим (підсудним), засудженим.

4. Забезпечити вільний під'їзд до огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варті.

Кельменецькому районному суду Чернівецької області:

1. Забезпечити розміщення вогнегасників у відповідності до Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417.

До звіту додаються: фотофіксація на 7 арк. в 1 прим.

Керівник групи НІМ

**Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з
прав людини у Чернівецькій області**

Ірина ІСОПЕНКО